

dvou pilířů na jižní straně a stříšky vstupu na chór na severní straně, které překryla falcovaná střešní krytina z měděného plechu. Plechová falcovaná střešní krytina je i na zastřešení jižní strany presbytáře v místě návaznosti na zdivo věže. Konstrukce krovu byla zachována v maximální možné míře včetně autentických spojů. Ztužidla byla přiznána jako novodobý prvek. Realizace byla provedena velmi kvalitně, s velkým citem a pokorou k dochovaným konstrukcím firmou Tesařství Jan Rydlo.

Revitalizace prostoru valu a lipové aleje v areálu zámku v Novém Městě nad Metují

Jiřina Bublíková

Zámek v Novém Městě nad Metují byl postaven společně s městem jako pozdně gotický hrad, který město chránil. Základní kámen budoucího města i hradu byl položen 10. srpna roku 1501 ve dvě hodiny odpoledne samotným majitelem panství Janem Černčickým z Kácova. Po velkém požáru města v roce 1526 prodal Jan Černčický panství Pernštejnům a po nich následovala řada dalších majitelů. V roce 1908 novoměstský zámek získal majitel textilní továrny v Náchodě Josef Bartoň, který provedl jeho rozsáhlou přestavbu. Ta byla svěřena vynikajícím architektům té doby, Dušanu Jurkovičovi a Pavlu Janákovvi. Ze zámku se stalo moderní sídlo, vyzdobené předními českými umělci 1. poloviny 20. století ve stylech secese, art deco, kubismu a funkcionalismu. Současně však byla restaurována dochovaná výzdoba z časů renesance a baroka. Zámek byl také vybaven technickými vymoženostmi, jako je vodovod, ústřední topení, elektřina, telefon a jídelní

Obr. 1. Nové Město nad Metují, zámecký val před revitalizací, pohled od Zázvorky, foto: autorka, 2018

Obr. 2. Nové Město nad Metují, zámecký val se sochou sv. Václava po obnově, foto: autorka, 2019

a osobní výtah. Díky tomu dnes novoměstský zámek slouží jako ukázka adaptace historického objektu na moderní bydlení, stejně jako kvalitní příklad spojení historické a novodobé výzdoby a zařízení. Bartoňovi zámek vlastnili do roku 1948, kdy byl objekt znárodněn. V roce 1991 byl pak majitelům v restituci vrácen.

Současnou podobu zahrady při rekonstrukci zámeckého areálu navrhl Dušan Jurkovič ve spolupráci se zahradními architekty Josefem Kumpánem a Otokarem Fierlingerem. Jurkovič navrhl zahradu podle novoromantických vzorů z Itálie s detaily moderního secesního výrazu. Prostor pod zámek rozdělil do soustavy kaskádových teras spojených schodišti. Horní a dolní část zahrady spojil dřevěným mostem ve stylu lidové architektury. Horní část byla pojata jako vyhlídková promenáda ve staré aleji s průhledem na přenesenou barokní sochu sv. Václava. Tato plocha, položená na vysokém obranném valu ohraněném kamennou zdí, byla přístupná pouze jedním vstupem pro pěší od zámeckých zahrad.

Na druhém konci valu stojí hradební věž zvaná Zázvorka. Prostor dlouho sloužil jako soukromá část rodiny Bartoňů. Současný majitel zámku Josef Michael Bartoň Dobenín se rozhodl, že val po nutné rekonstrukci zpřístupní veřejnosti, a to za účelem vytvoření kvalitního prostoru pro vycházky, pobyt a pořádání komorních společenských a kulturních akcí – např. svateb, vernisáží a návštěv zahrad i v době po soumraku.

V roce 2016 byla zahájena projektová příprava, která byla rozdělena do tří částí – opravy korun kamenné ohradní zdi, restaurování barokní sochy sv. Václava stojící na kompoziční ose lipové aleje a regeneraci zeleně v prostoru valu, spojené s rekonstrukcí mlatových pěších cest a pobytových ploch. Součástí rekonstrukce bylo osvětlení ploch, umístění mobiliáře a bezpečnostních kamer, i rozvod vody pro zalévání výsadby.

Nejvýraznějším a nejhodnotnějším vegetačním prvkem v řešeném území byla lipová alej tvořená 35 jedinci různého věku i taxonu a lemující osovou pěšinu procházející středem valu. Pět nejstarších lip, pozůstatek z aleje vysazené okolo roku 1737, rostlo mimo tuto alej, v těsné blízkosti opěrných zdí. Stromořadí bylo postupně v několika etapách dosazováno.

Biomechanická vitalita byla u jednotlivých lip snížena především nevhodnými zásahy do kosterního větvení v minulosti a také vlivem rozsáhlého sucha v posledních letech. U osmi stromů bylo poškození natolik závažné, že bylo nutné jejich odstranění. Týkalo se to i jedné z nejstarších lip, u tří dalších musel být z důvodu bezpečnosti proveden zásah sesazení korun na torzo. U zbývajících 24 stromů bylo provedeno ošetření zdravotním řezem a u čtyř jedinců bezpečnostní vazba. Následně byla alej dosazena jedenácti lipami *Tilia platyphyllos* 'Fastigiata'.

V prostoru vedle věže Zázvorka byl založen trvalkový záhon. Při vstupní části do prostoru valu byl tvarovaným habrovým plotem s dřevěnou brankou oddělen prostor o velikosti cca 7 × 20 metrů, který bude i nadále sloužit jako soukromá část rodiny majitele zámku. Poslední část projektu – sadová úprava s trvalkovými záhony okolo sochy sv. Václava – zůstala zatím nedokončena.

Z celkových nákladů na obnovu valu byla většina uhrazena z dotací získaných z Integrovaného operačního programu EU. Realizace projektu byla zahájena v lednu 2018 a kolaudace proběhla v dubnu 2019. Projekt vegetačních a sadových úprav a arboristické práce byly realizovány regionálními subjekty, stejně jako stavební a projekční práce. Restaurování sochy provedl Milan Šturm (Praha). Technický dozor investora zajišťoval Ing. Jan Chaloupský a archeologický dozor Muzeum a galerie Orlických hor (Mgr. Bohumír Dragoun a PhDr. Martina Beková).

Obnova vnitřních prostor a dvora měšťanského domu čp. 6 v Sobotce

Klára Švábová

V roce 2018 započaly práce na obnově nemovité kulturní památky domu čp. 6 v městské památkové zóně Sobotka opravou západní a jižní fasády. Roku 2019 pokračovaly práce na dvorní fasádě, poté se přesunuly do interiéru, kde pokračovaly i v roce 2020 a částečně také 2021. Ve stejném roce došlo rovněž k rekonstrukci dvora, zdíva oplocení a přilehlých kůlen, které nejsou kulturními památkami.

Zděný městský dům je situovaný na jihozápadním nároží náměstí Míru v Sobotce a sestává ze dvou navzájem propojených objektů, které byly postaveny na středověkých parcelách. Starší, klasicistní část domu tvoří jižní frontu náměstí Míru, mladší část domu směřující do Boleslavské ulice je vystavěna v eklektické podobě. Starší dům v roce 1825 zcela vyhořel a na jeho místě byl r. 1830 vystavěn objekt nový. Ve 2. polovině 19. století byla jižní část klasicistní stavby zbourána a nahrazena eklektickou dvoupodlažní novostavbou, jejíž součástí je také sala terrena s bohatou štukovou výzdobou. Dům v roce 1930 odkoupila pojišťovna Slavie od městské spořitelny v Sobotce, která zde sídlila v letech 1923–1935. Dům byl v průběhu času využíván jako spořitelna, obchodní prostory a k bydlení. V posledních letech nebyla část jeho prostor využívána vůbec.

Předmětem oprav fasád, které proběhly v letech 2018 a 2019, byla mladší eklektická část objektu. V rámci těchto oprav bylo provedeno odsolování zdiva, odstraněn hrubý omítkový nástřik ze sedmdesátých let 20. století a byly zpevněny a fixovány původní omítky. Obdobným způsobem bylo postupováno také při obnově a rekonstrukci ozdobných prvků fasády.

Restaurováním prošel i v této oblasti zcela ojedinělý prostor saly terreny se štukovou secesní výzdobou a poli s iluzivním mramorováním. Součástí původního architektonického řešení byly i kovářské a zámečnické prvky krycích mříží sklepních okének, mříží v horních otvorech nad arkádami saly terreny, kovaná brána do saly terreny a zdobné